

Kapitel 11 Konsekvensbeskrivning och avstämning mot miljömål

Allmänt

Konsekvensbedömningen i detta avsnitt redovisar i stora drag konsekvenserna av föreslagen markanvändning i översiktsplanen. Bedömningen är gjord utifrån sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter. I beskrivningen görs också en avstämning mot de nationella miljömålen samt kommunens lokala Agenda 21.

Bebyggelseutveckling

Konsekvenser av föreslagen bebyggelseutveckling inom landsbygdsområden

Kommunens översiktliga planering utgår från en positiv syn vad gäller nybebyggelse på landsbygden. Inom områden med särskilda natur- och kulturvärden ska dessa beaktas och ny bebyggelse anpassas till de värden som finns.

Vad gäller de sociala konsekvenserna innebär det att man kan skapa en levande landsbygd, där människor bor och verkar. Möjligheten att välja mellan olika former av boende – såväl i samhällen som på landsbygd – ger förutsättning för god livskvalité. Konsekvensen av att människor mår bra går kanske inte att mäta i reda pengar, men om man vänder på saken – det kan komma att kosta samhället pengar om människor inte mår bra.

För kommunens ekonomi kan byggande på landsbygden få konsekvenser vad gäller kostnader för skolskjutsar, hemtjänst och annan kommunal verksamhet. Från miljösynpunkt kan man se både positiva och negativa konsekvenser. På den positiva sidan finns bl a att det är lättare att kretsloppsanpassa boende på landsbygden och att man ger möjlighet att bibehålla de landskapliga värdena genom att marker hålls öppna. Å andra sidan ger en spridd bebyggelse ökat bilberoende. Det kan även bli svårt att helt undvika byggande på värdefull odlingsmark.

I de mest perifert belägna områdena kan det bli svårt att upprätthålla en fullgod räddningstjänst.

Kommunen vill på ett ännu tydligare sätt än förut värna om opåverkade och ”tysta” områden, varför planen inom sådana områden anger restriktivitet gentemot exploatering som kan komma att bli störande eller innebära stor miljöpåverkan. Detta kan på lång sikt få positiva konsekvenser eftersom man kommer att kunna erbjuda en ostördhet som i framtiden kan bli en bristvara.

Konsekvenser av bebyggelseutveckling i anslutning till samhällsområden

Översiktsplanen innebär att samhällsområdena ges möjlighet att växa genom att utvecklingsområden har pekats ut inom varje samhälle. Konsekvenserna kan här skilja från samhälle till samhälle. Framförallt ges de större samhällsområdena möjlighet att bibehålla servicenivån och förstärka åretruntboendet.

Genom att bostadsutbyggnaden sprids på olika orter ges människor möjlighet att bosätta sig i eller i närheten av den plats där man har en förankring.

Fler bofasta är en garanti för att samhällena hålls levande. Inflyttning kan innebära något mycket positivt för det sociala livet genom att nya tankar kan väckas. Å andra sidan kan en ökad inflyttning och permanentning skapa vissa ”kulturkrockar” mellan bofasta och inflyttare.

En konsekvens av den utspridda bebyggelsestrukturen är att det för vissa utbyggnadsområden, i några av de mindre samhällena, inte blir möjligt att erbjuda en boendemiljö med tillgång till närliggande skola, livsmedelsbutik etc. Å andra sidan kan möjligheterna till utveckling i många fall stärka serviceunderlaget.

Det ligger ett stort värde i att människor kan få bo kvar i sin hembygd, både socialt och kulturellt. Detsamma gäller skolorna i de mindre samhällena. Det är viktigt för samhällenas utveckling att bibehålla ett underlag för dessa, vilket kan åstadkommas genom att det finns möjlighet för barnfamiljer att behålla eller att hitta ett bra boende. Detta kräver ett kommunalt engagemang i olika planeringsfrågor.

Eftersom kommunens ambition enligt översiktsplanen är att på ett eller annat sätt stärka både större och mindre samhällsområden, kommer kommunens verksamheter att behöva spridas på många ställen. Behov av kommunal service såsom utbyggnad av skola, barnomsorg, fritidsanläggningar etc kan komma att uppstå och får alltid beaktas vid utbyggnad av större utvecklingsområden.

Genom förändring av fritidshusområden till områden för helårsboende kommer sannolikt krav på bättre kommunikationer, i första hand genom förbättring av det befintliga vägnätet.

Beträffande kollektivtrafik har kommunen som ambition att samordna olika trafikslag som linje-, kompletterings-, färdtjänst- och skolskjutstrafik, i syfte att kunna erbjuda ett flexibelt och brett trafikutbud till en rimlig kostnad.

Miljömässigt innebär denna bebyggelseutveckling att intrång kan komma att göras inom områden med särskilda natur- och kulturvärden och att landskaps- och/eller stadsbild i vissa fall förändras. Kulturmiljön får dock generellt sett en möjlighet att bibehållas och utvecklas om man kan bibehålla eller stärka åretruntboende i kustsamhällena, vars karaktär är beroende av att människor bor och verkar där. Om åretruntboendet minskar är det ett stort hot mot levande samhällsområden och därmed också av kulturmiljön. Här spelar dock de höga huspriserna i kustområdet stor roll och det ligger utanför översiktsplanens möjligheter att påverka de krafter som styr prisutvecklingen. Det är inte heller möjligt för kommunen att garantera att bebyggelse inom föreslagna utbyggnadsområden blir bostäder för bofasta.

Kostnaderna för exploatering av utbyggnadsområden kan från kommunens synpunkt se olika ut beroende av vem som är exploatör. Kostnader för utbyggnad av vägar-, vatten- och avlopp inom nya områden bekostas normalt av exploatören. För kommunen uppkommer kostnader för t ex barnomsorg och skolskjutsar.

För kommunen uppkommer kostnader för t ex barnomsorg och skolskjutsar och ökade driftskostnader om verksamheterna ökar i omfattning eller sprids på flera platser.

I kustsamhällena saknas ofta mark för utbyggnad som inte kommer i konflikt med miljöintressen. Kommunen får därför ofta göra avvägningar mot behov och tänkbara utbyggnadsmöjligheter. Utgångspunkten är också att skapa fina boendemiljöer i bra lägen, vilket i vissa fall gör att andra intressen berörs. Några föreslagna utvecklingsområden, som t ex på Resö, i Sannäs och på ”Sibirien” i Heestrand, kommer att innebära intrång i strandskyddsområden. I vissa fall berörs särskilt utpekade miljöintressen som t ex det föreslagna utvecklingsområdet för bostäder på Tången i Havstenssund, där delar av ett värdefullt odlingslandskap (natur- och kulturvärden) tas i anspråk. Vilka konsekvenserna blir kan avgöras först vid fortsatt planering.

Vilka hade konsekvenserna blivit med en annan planutformning?

Med den utformning översiktsplanen nu har, med utbyggnadsområden i alla samhällsområden, kan den bidra till att öka inflyttning och förhindra utflyttning i småorterna istället för att det motsatta sker. Tillgången till bostäder är ett måste för att kunna behålla nuvarande servicenivå i de samhällen där det finns butiker och olika former av kommunal service. Den sociala kontinuiteten, t ex att familjer stannar i flera generationer, kan försvåras om inte bostäder och verksamheter kan utvecklas. Det blir också en socialt sett fattigare miljö för de bofasta om inte samhällena ges utvecklingsmöjligheter.

Kommunens intäkter och kostnader påverkas av en negativ nettoinflyttning - skatteintäkterna kommer till exempel efterhand att minska. Vidare kan kostnaderna för äldreomsorg komma att öka om förutsättningarna för anhörigstöd minskar.

Om inte en viss bebyggelseutveckling medges på landsbygden kommer kommuninvånarnas valmöjligheter att minska och därmed deras livskvalité. Det skulle också motverka målet att skapa en levande landsbygd.

Etablering av vindkraftverk

En utbyggnad av vindkraftanläggningar inom de områden, som reserveras i översiktsplanen innebär att kommunen teoretiskt skulle kunna bli självförsörjande med elenergi. Det innebär därigenom också att kommunen tar ett ansvar för att bidra till landets försörjning med förnybara energikällor. Nationellt och globalt innebär vindkraftutbyggnaden en förbättring av miljön, bl a genom minskade utsläpp av koldioxid. Inverkan på luftkvaliteten lokalt torde dock vara försumbar.

För den lokala miljön innebär vindkraftutbyggnaden störningar, främst genom buller och visuell påverkan på landskapsbilden från själva vindkraftaggregatet men

också genom de ledningsdragningar som kan behövas. Dessa störningar har dock bedömts som godtagbara.

För sysselsättning och ekonomi kan vindkraftutbyggnaden ge ett marginellt men positivt tillskott.

Ny 40 kV-ledning mellan Fjällbacka och Grebbestad

I översiktsplanen föreslås en sträckning för en ny 40 kV-ledning i västra delen av kommunen. Det är en förutsättning för föreslagen vindkraftsetablering att kraftöverföring kan ske. Sträckningen har inte närmare studerats. Dragning av ny kraftledning innebär påverkan framförallt inom kraftledningsgatan. En sådan kan komma att beröra enskilda fastighetsägare genom markinträang och få konsekvenser för främst boendemiljö samt natur- och kulturmiljö.

Ny sträckning av väg E6

Efter omfattande utredning har avvägningar gjorts mellan ny väg och andra intressen. Konsekvenserna av ny väg E6 har beskrivits i vägutredningarna för respektive etapp, Rabbalshede - Tanumshede och Tanumshede - Vik. Miljökonsekvenserna beskrivs i de separata rapporter (miljökonsekvensbeskrivningar för Rabbalshede - Tanumshede respektive Tanumshede - Vik) som tagits fram av Vägverket i samband med vägutredningen.

Byggande av en ny väg E6 med fyra körfält och planskilda korsningar innebär en stor förbättring av trafiksäkerheten. Den tunga, genomgående trafiken lyfts över till ny väg. Nuvarande E6 kommer att bli en viktig del av det lokala vägnätet.

För kommunen innebär det bland annat även att ett gång- och cykelvägnät, som inte kommer i konflikt med den genomgående trafiken, kan skapas. Förbättrad framkomlighet gör att restider kan förkortas och därmed underlätta pendling.

Boende kring nuvarande väg kommer, i de avsnitt där vägen får en helt ny sträckning, att få minskade störningar från trafiken och därmed en förbättrad boendemiljö. Trafiken och därmed bullerstörningarna lyfts bort från de centrala delarna av Tanumsslätten, vilken ingår i Världsarv Tanum.

Byggande av en ny väg genom kommunen innebär konsekvenser för miljön bland annat genom att:

- ingrepp sker i värdefulla natur- och kulturmiljöer - inte minst inom Världsarv Tanum
- landskapsbilden förändras
- vissa områden utmed vägen förlorar i värde för rekreation- och friluftsliv
- jord- och skogsbruksmark tas i anspråk
- boende utmed den nya vägsträckningen påverkas
- barriäreffekter uppstår, vilket innebär begränsad rörelsefrihet för människor och djur (samtidigt minskar barriäreffekten av nuvarande väg)

En ny väg med högre standard än dagens innebär att det inom kommunen har byggts respektive planeras ett antal trafikplatser. Hösten 2000 färdigställdes sträckan söder om Rabbalshede och då byggdes trafikplatser vid Grind och Rabbalshede. I de två planerade etapperna norr om Rabbalshede ingår trafikplats vid Tanumshede (Ryland), Knäm och Lugnet. Ett ökat exploateringsstryck uppkommer inom trafikplatsernas närområde. Framtida exploatering kring trafikplatser gör att lättillgängliga etableringsmöjligheter kan skapas i kommunen. Serviceutbudet i samhällena kan dock förändras vid extern etablering av detaljhandel.

Ny sträckning av väg 163

En framtida ny sträckning av väg 163 förbi Grebbestad, Fjällbacka och Kville innebär sannolikt en förbättring av miljön i dessa samhällen. Djupare studier har inte utförts men det är troligt att konflikter kommer att uppstå med naturvårds- och kulturmiljövårdsintressen. I Grebbestad kommer skisserad vägdragning i direkt konflikt med området kring Greby gravfält som är av riksintresse för kulturmiljövård. Vid eventuell fortsatt utredning kommer miljökonsekvenserna att studeras närmare.

Miljökvalitetsnormerna, de nationella miljömålen och Agenda 21

Översiktsplanen bedöms, med nuvarande kunskapsläge, sannolikt inte medföra att gällande miljökvalitetsnormer (se kap 5) överskrids.

De nationella miljömålen, vilka beskrivits närmare i kapitel 1 *Inledning*, är:

- Frisk luft
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Hav i balans, levande kust och skärgård
- Ingen övergödning
- Bara naturlig försurning
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö (*inte relevant i detta sammanhang*)
- God bebyggd miljö
- Giftpri miljö
- Säker strålmiljö
- Skyddande ozonskikt
- Begränsad klimatpåverkan

Det är svårt att peka på något konkret i översiktsplanen som bidrar till uppfyllelsen av miljömålen. När det gäller vissa mål kan man se att kommunen både bidrar till att de uppfylls och till att de motverkas genom planen. Det kan dock konstateras att ÖP inte motverkar att de flesta av miljömålen kan uppfyllas. Vissa mål, såsom de med anknytning till vattenfrågor, arbetar kommunen sedan många år tillbaka

konkret med i olika projekt. I det följande ges några kommentarer om förhållandet till miljömålen vad gäller de förändringar som föreslås i planen.

Utbyggnaden av vindkraft kan bidra till att förbättra luftkvaliteten i stort och bidrar därmed till att uppfylla målet om frisk luft.

Utbyggnaden av väg E6 har en inverkan på den framtida luftkvaliteten och målet om begränsad klimatpåverkan motverkas. Trafikökning, längre vägsträcka och höjd hastighet kommer att motverka framtida minskning av utsläppen p g a förbättringar av fordonen vad gäller avgasrening etc. En positiv effekt av E6-utbyggnaden i kommunen blir att färre människor kommer att bo nära vägen, där utsläppshalterna och bullerpåverkan är störst.

E6-utbyggnaden motverkar även målen om myllrande våtmarker, levande skogar och ett rikt odlingslandskap. Översiktsplanens intention är i övrigt att värna om odlingslandskapet och skogslandskapet genom en försiktig och hänsynsfull bebyggelseutveckling på landsbygden.

Det ökande bilberoendet till följd av en utspridd bebyggelsestruktur kan i viss mån innebära att målet om frisk luft motverkas. Samtidigt är kommunens ambition att skapa en god livsmiljö genom denna struktur.

Kommunen vill bidra till att uppfylla målet om levande kust och skärgård genom att ge förutsättningar för att behålla och utveckla boende och verksamheter i kustområdet.

Vad gäller säker strålningsmiljö löser inte översiktsplanen problem med radon och elektromagnetisk strålning. I planens överväganden pekar dock kommunen på problemen och anger hur man vill hantera dessa frågor.

När det gäller god bebyggd miljö gör den utspridda bebyggelsestrukturen att man inte kan uppnå allt – till exempel god kollektivtrafik och service – men att målet uppfylls så tillvida att en god livsmiljö skapas.

Andemeningen i Agenda 21 är att med människan i centrum skapa förutsättningar för bra levnadsvillkor och god hälsa, skydd av natur, miljö och biologisk mångfald samt ett uthålligt resursnyttjande. De nationella miljömålen är en konkretisering av Agenda 21:s intentioner och vad som konstaterats ovan om de nationella miljömålen gäller därför även för Agenda 21. Översiktsplanen både ger och tar således utifrån andemeningen i kommunens lokala Agenda 21.

För att tillgodose ett samhälles utveckling med bra boendemiljö, närhet till samhällsservice, goda kommunikationer etc. tas ofta värdefull natur- skogs- och/eller jordbruksmark i anspråk. Kommunens ambition är dock att förlust av sådana värden ska kompenseras. Vid detaljplanläggning bör detta redovisas i konsekvens- och genomförandebeskrivning.